

Lunar Bank A/S
Att.: Bestyrelse og direktion
Cc.: Intern og ekstern revision

16. november 2022

Ref. SBP

J.nr. 22-013100

Påbud for overtrædelse af kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1, jf. § 43, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed

FINANSTILSYNET
Strandgade 29
1401 København K

Tlf. 33 55 82 82
CVR-nr. 10 59 81 84
finansstilsynet@ftnet.dk
www.finanstilsynet.dk

Afgørelse

Finanstilsynet påbyder Lunar Bank A/S at foretage en kreditværdighedsvurdering i overensstemmelse med kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1, jf. § 43, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed forud for indgåelsen af en kreditaftale, herunder at

- indhente fyldestgørende oplysninger om forbrugerens faktiske, faste udgifter og dokumentation for udgifterne, hvis der er tale om simple erklæringer.
- foretage en individuel vurdering af, om forbrugerens rådighedsbeløb efter optagelse af det ansøgte lån vil være tilstrækkeligt til, at forbrugeren vil være i stand til at betale ydelserne på kreditten tilbage til tiden.
- oplysninger fra forbrugeren om formålet med lånet skal indgå ved beregningen af det fremtidige lånebeløb, hvis det har indflydelse herpå. Hvis forbrugeren f.eks. angiver at låneformålet er køb af en bil, skal forbrugerens fremtidige budget indeholde udgifter til bil.

ERHVERVS MINISTERIET

Påbuddet skal efterleves fra den dato, det er modtaget af Lunar Bank A/S. Det betyder, at Lunar Bank A/S ikke må yde nye udlån fra denne dato, hvis ovenstående påbud ikke overholdes.

Lunar Bank har oplyst, men ikke fuldt ud dokumenteret, at banken har forbedret en række processer og foretaget ændringer for at imødekomme Finanstilsynets bemærkninger og efterleve påbuddet. Finanstilsynet har ikke med denne afgørelse taget stilling til, om Lunar Bank derved efterlever påbuddet.

Frist for at dokumentere efterlevelse af påbud er den 8. december 2022. Dokumentation for efterlevelse skal sendes til Finanstilsynet.

Baggrund

Finanstilsynet gennemførte i august 2022 en inspektion i Lunar Bank A/S (herefter Lunar Bank), hvorunder Finanstilsynet blandt andet undersøgte bankens proces for kreditværdighedsvurdering.

Lunar Bank har oplyst, at når en kunde ansøger om et lån i Lunar Bank, skal kunden give adgang til indhentning af PSD2-data til brug for udarbejdelse af kundens budget. Kunden oplyser og giver adgang til konti. Lunar Bank sikrer ikke, om kunden har givet adgang til alle relevante konti.

Lunar Bank udarbejder et budget på baggrund af PSD2-data. Hvis der ikke foreligger PSD2-data, for eksempel på grund af manglende data eller dårlig datakvalitet, anvender Lunar statistiske estimater for kundens udgifter.

Lunar Bank beder kunden om at angive, om kunden deler sine udgifter med en samlever. Hvis kunden svarer ja, antager Lunar Bank, at udgifterne deles ligeligt. Lunar Bank har oplyst, at kunden efterfølgende kan korrigere i det af Lunar Bank udarbejdede budget, hvis kunden afholder en større eller mindre del af husholdningens udgifter. Lunar Bank indhenter ikke dokumentation for de korrigerede udgifter.

Kunden kan undervejs i ansøgningsprocessen ændre i det af Lunar Bank udarbejdede budget, uden at Lunar Bank indhenter dokumentation for udgifternes størrelse. Hvis kunden ændrer en udgift med mere end 15 pct. udløser det en advarsel i Lunar Banks system, men det indebærer ikke umiddelbart, at Lunar Bank indhenter dokumentation. Der er eksempler på lånesager, for eksempel FT-08 og FT-27, hvor kunden har rettet adskillige udgifter, for eksempel husforsikring, til nul kroner.

Under inspektionen har Finanstilsynet konstateret, at Lunar Bank i låneansøgningsprocessen beder kunden oplyse sin husleje, men ikke indhenter dokumentation herfor. Finanstilsynet har konstateret, at der i nogle lånesager lægges en endog særdeles lav husleje til grund for beregningen af låntagers rådighedsbeløb, f.eks. lånesag FT-02, hvor huslejen er 500 kr. for en lejlighed på mere end 65 m².

Finanstilsynet har desuden konstateret, at det af Lunar Bank udarbejdede budget i flere lånesager, hvor kunden har oplyst, at formålet med at låne er køb af bil, ikke indeholder udgifter til bil. I nogle lånesager er oplysninger fra årsopgørelsen om kundens gæld endvidere ikke anvendt.

Ved vurderingen af, om låntagers rådighedsbeløb er tilstrækkeligt, anvender Lunar Bank satsen fra gældssaneringsbekendtgørelsen for en voksen (i 2022 6.800 kr. pr. måned). Er låntager studerende, kræver Lunar Bank kun et rådighedsbeløb på 3.000 kr. pr. måned. Lunar Bank foretager ikke en individuel vurdering af, om 3.000 kr. er tilstrækkeligt for den pågældende låntager.

Hvis låntager har børn, anvender Lunar Bank et rådighedsbeløb pr. barn på 2.500 kr. pr. måned uanset barnets alder.

Høring

Lunar Bank fik den 10. oktober 2022 udkast til påbud i høring med frist for at afgive bemærkninger den 7. november 2022. Finanstilsynet modtog høringsvar fra Lunar Bank den 7. november 2022.

Lunar Bank har noteret sig udkast til påbud og oplyser i høringssvaret, at banken har forbedret en række processer og foretaget ændringer for at imødekomme Finanstilsynets bemærkninger og efterleve påbuddet.

Retligt grundlag

Långivere skal vurdere forbrugeres kreditværdighed, inden de bevilger lån. Det følger af kreditaftalelovens § 7 c:

”§ 7 c. Kreditgiveren skal inden kreditaftalens indgåelse vurdere forbrugerens kreditværdighed på grundlag af fyldestgørende oplysninger, der, hvor det er relevant, indhentes hos forbrugeren og, hvor det er nødvendigt, ved søgning i relevante databaser.

Stk. 2. Hvis kreditgiveren og forbrugeren efter kreditaftalens indgåelse bliver enige om at ændre det samlede kreditbeløb, skal kreditgiveren ajourføre de finansielle oplysninger, som kreditgiveren har om forbrugeren. Før enhver væsentlig forhøjelse af det samlede kreditbeløb skal kreditgiveren atter vurdere forbrugerens kreditværdighed.

[Stk. 3.]”

Det fremgår af lovbemærkningerne¹ til kreditaftalelovens § 7 c, at vurderingen af forbrugeres kreditværdighed skal ske med henblik på at vurdere, om forbrugeren vil være i stand til at betale de forudsatte afdrag på kreditbeløbet og ikke med henblik på at vurdere långiverens tabsrisiko:

”Bestemmelsen indebærer, at kreditgiveren altid vil skulle indhente fyldestgørende oplysninger og på baggrund af disse oplysninger foretage en vurdering af forbrugeres kreditværdighed. Oplysningerne kan efter kreditgiverens skøn indhentes hos forbrugeren og ved søgning i relevante databaser, fx hos kreditoplysningsbureauer.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med forbrugerkreditdirektivets overordnede formål om at øge forbrugerbeskyttelsen, og vurderingen af forbrugeres kreditværdighed skal derfor ske med henblik på at vurdere, om forbrugeren på baggrund af dennes økonomiske situation ved hjælp af fx løbende indtægter, låneomlægning eller realisation af aktiver vil være i stand til at betale de forudsatte afdrag på kreditbeløbet, og ikke med henblik på at vurdere kreditgiverens tabsrisiko.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i stk. 2, at kreditgiveren på ny skal foretage en vurdering af forbrugeres kreditværdighed, inden der sker en væsentlig forhøjelse af det samlede kreditbeløb. Ved ændring af det samlede kreditbeløb skal kreditgiveren endvidere ajourføre de finansielle oplysninger om forbrugeren, som kreditgiveren har registreret.”

EU-Domstolen har fastslået, at det kan være tilstrækkeligt at vurdere en låneansøgers kreditværdighed ud fra de oplysninger, som låneansøgeren selv giver, hvis de er fyldestgørende og vedlagt dokumentation. Långiver har ikke pligt til at foretage en systematisk efterprøvelse af låneansøgerens oplysninger og dokumentation. Det fremgår af præmisserne 35-39 i en præjudiciel afgørelse² fra 2014 om fortolkningen af artikel 8 i forbrugerkreditdirektivet, som kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1 og 2, implementerer:

”35. I denne henseende fremgår det af 26. betragtning til nævnte direktiv, at kreditgivere bør bære ansvaret for at kontrollere den enkelte forbrugers kreditværdighed, og at de med henblik herpå bør kunne anvende ikke blot oplysninger, som forbrugeren har givet i forbindelse med forberedelsen af den

¹ Forslag til lov om ændring af lov om kreditaftaler og lov om markedsføring (ændring som følge af forbrugerkreditdirektivet), fremsat den 16. december 2009, Folketingstidende 2009-2010, A, L 91 som fremsat, side 51.

² EU-Domstolens dom af 18. december 2014, C-449/13 (Consumer Finance). Sagen vedrørte franske forbrugeres billån og forbrugslån, begge på ca. 150.000 kr. Ifølge den franske forbrugerftalelov fortaber forbrugslånsselskaber helt eller delvist retten til renter, hvis selskabet ikke har efterprøvet forbrugeres kreditværdighed inden bevilling af lån, jf. præmis 10.

pågældende kreditaftale, men også oplysninger, der er givet under et længe-revarende forretningsforhold. Denne forpligtelse tilsigter således at ansvarlig-gøre kreditgiverne og undgå udbetaling af kreditter til forbrugere, der ikke er kreditværdige.

36. Direktiv 2008/48 angiver ikke en udtømmende opregning af de oplysninger, som kreditgiveren skal bruge for at efterprøve forbrugerens kreditværdighed, og præciserer heller ikke, om disse oplysninger skal kontrolleres, og på hvilken måde de skal kontrolleres. I stedet giver affattelsen af artikel 8, stk. 1, i direktiv 2008/48, læst i lyset af 26. betragtning til dette, kreditgiveren en skønmargin med henblik på at afgøre, om de oplysninger, denne er i besiddelse af, er tilstrækkelige eller ej til at dokumentere forbrugerens kreditværdighed, og om han skal efterprøve disse ved hjælp af andre beviselementer.

37. Heraf følger det for det første, at det påhviler kreditgiveren i hvert enkelt tilfælde og under hensyntagen til de specifikke omstændigheder i forbindelse hermed, at afgøre, om de nævnte oplysninger er brugbare og fyldestgørende med henblik på efterprøvelsen af forbrugerens kreditværdighed. I denne henseende kan spørgsmålet om, hvorvidt de pågældende oplysninger er fyldestgørende, afhænge af omstændighederne i forbindelse med indgåelsen af kreditaftalen, forbrugerens personlige situation og det beløb, der er tale om i aftalen. Denne kontrol kan finde sted ved hjælp af dokumentation af forbrugers finansielle situation, men det kan ikke udelukkes, at en kreditgiver kan tage hensyn til det forudgående kendskab til den potentielle låntagers finansielle situation i forhold til det lån, som han kan få tildelt. Simple, uunderbyggede erklæringer, som forbrugeren fremsætter, kan dog ikke i selv kvalificeres som fyldestgørende oplysninger, hvis de ikke er vedlagt dokumentation.

38. For det andet og med forbehold for andet punktum i artikel 8, stk. 1, i direktiv 2008/48, hvorefter medlemsstaterne kan opretholde kreditgiverens forpligtelse til at søge i en database i deres lovgivning, pålægger direktiv 2008/48 ikke kreditgivere at foretage en systematisk efterprøvelse af rigtigheden af de oplysninger, forbrugeren fremkommer med. Afhængigt af omstændighederne i hvert enkelt tilfælde kan kreditgiveren enten stille sig tilfreds med de oplysninger, som forbrugeren er fremkommet med, eller vurdere, at det er nødvendigt at indhente en bekræftelse af disse oplysninger.

39. På baggrund af ovenstående betragtninger skal det tredje spørgsmål besvares med, at artikel 8, stk. 1, i direktiv 2008/48 skal fortolkes således, at den på den ene side ikke er til hinder for, at efterprøvelsen af forbrugerens kreditværdighed alene sker på baggrund af oplysninger, som denne sidstnævnte er fremkommet med, på betingelse af, at disse oplysninger er fyldestgørende, og at simple erklæringer fra forbrugers side er vedlagt dokumentation, og at den på den anden side ikke pålægger kreditgiveren at foretage en systematisk efterprøvelse af rigtigheden af de oplysninger, forbrugeren

fremkommer med.”

Finanstilsynet og Forbrugerombudsmanden har udarbejdet en vejledning, der dels beskriver, hvordan forpligtelsen til at kreditværdighedsvurdere forbrugere kan opfyldes, dels giver en række praktiske anvisninger herpå. Vejledningen afspejler Finanstilsynets og Forbrugerombudsmandens fortolkning af gældende ret.

Det fremgår af vejledningen, at der altid skal foretages en kreditværdighedsvurdering af den enkelte låntager, uanset lånebeløbets størrelse og formålet med lånet. Vurderingen skal foretages på baggrund af fyldestgørende oplysninger om låntagers indtægter, udgifter og gæld, og kreditgiver skal indhente dokumentation for udgifterne, såfremt der er tale om simple erklæringer. Ved dokumentation i form af banktransaktionsdata skal kreditgiveren sikre sig, at data giver et fyldestgørende billede af låntagers økonomi, og kreditgiveren bør bl.a. være opmærksom på, om forbrugeren har givet adgang til at alle relevante konti. Kreditgiver skal sikre, at låntager efter optagelsen af det nye lån vil have et tilstrækkeligt rådighedsbeløb. Det er individuelt, hvor stort et rådighedsbeløb en person/en familie har brug for. Som pejlemærke for rådighedsbeløbets størrelse bør kreditgiveren anvende taksterne fra den til enhver tid gældende gældssaneringsbekendtgørelse.

Vurdering

Når kunden ansøger om et lån, skal kunden give adgang til indhentning af PSD2-data til brug for udarbejdelse af kundens budget. Lunar Bank sikrer sig dog ikke, at kunden har givet adgang til alle relevante konti. Lunar Banks kreditværdighedsvurdering sker derfor ikke nødvendigvis på baggrund af fyldestgørende data.

Lunar Bank beder desuden kunden om at angive, om kunden deler sine udgifter med en samlever. Hvis kunden svarer ja, antager Lunar Bank, at udgifterne deles ligeligt. Lunar Bank har oplyst, at kunden efterfølgende kan korrigere i det af Lunar Bank udarbejdede budget, hvis kunden afholder en større eller mindre del af husholdningens udgifter. Lunar Bank indhenter ikke dokumentation for de korrigerede udgifter.

Kunden kan undervejs i ansøgningsprocessen ændre i det af Lunar bank udarbejdede budget, uden at Lunar Bank indhenter dokumentation for udgifternes størrelse. Hvis kunden ændrer en udgift med mere end 15 pct., udløser det en advarsel i Lunar Banks system, men det indebærer ikke umiddelbart, at Lunar Bank reagerer herved eller indhenter dokumentation for rigtigheden af det af kunden oplyste.

Finanstilsynet har desuden konstateret, at Lunar Bank i låneansøgningsprocessen beder kunden oplyse kundens husleje, men ikke indhenter dokumentation for huslejen. Finanstilsynet har konstateret, at der i nogle lånesager lægges en endog særdeles lav husleje til grund for beregningen af låntagers rådighedsbeløb, f.eks. lånesag FT-02, hvor huslejen er 500 kr. for en lejlighed på mere end 65 m².

Når kunden oplyser husleje eller ændrer udgiftsposter i det af Lunar Bank udarbejdede budget, er der tale om simple, udokumenterede erklæringer fra kunden.

Lunar Bank udarbejder et budget på baggrund af PSD2-data. Hvis der ikke foreligger PSD2-data, for eksempel på grund af manglende data eller dårlig datakvalitet, anvender Lunar statistiske estimater for kundens udgifter. Dermed lægger Lunar Bank ikke kundens faktiske, faste udgifter til grund.

Finanstilsynet har desuden konstateret, at det af Lunar Bank udarbejdede budget i flere lånesager, hvor kunden har oplyst, at formålet med at låne er køb af bil, ikke indeholder udgifter til bil. Dermed lægger Lunar Bank ikke kundens faktiske, faste udgifter til grund.

Det følger af kreditaftaleloven § 7 c, at Lunar Bank inden kreditaftalens indgåelse skal vurdere forbrugers kreditværdighed på grundlag af fyldestgørende oplysninger.

Da Lunar Bank ikke indhenter dokumentation for husleje og udgifter, hvor forbrugeren foretager ændringer i budgettet, da Lunar ikke sikrer, at samtlige faktiske udgifter medtages ved beregningen af låntagers rådighedsbeløb, og da Lunar Bank i nogle tilfælde anvender statistiske estimater i budgettet, er det Finanstilsynets vurdering, at Lunar Bank ikke foretager en kreditværdighedsvurdering i overensstemmelse med kreditaftaleloven § 7 c.

Dermed er der risiko for, at låntagers beregnede rådighedsbeløb afviger fra låntagers faktiske forhold. Lunar Bank kan derfor ikke være sikker på, at låntager reelt er i stand til at tilbagebetale det ansøgte lån.

Ved vurderingen af, om låntagers rådighedsbeløb er tilstrækkeligt, anvender Lunar Bank satsen fra gældssaneringsbekendtgørelsen for voksen (i 2022 6.800 kr. pr. måned). Er låntager studerende, kræver Lunar Bank kun et rådighedsbeløb på 3.000 kr. pr. måned. Lunar Bank foretager ikke en individuel vurdering af, om 3.000 kr. er tilstrækkeligt for den pågældende låntager.

Hvis låntager har børn, anvender Lunar Bank et rådighedsbeløb pr. barn på 2.500 kr. pr. måned uanset barnets alder. Banken tager således ikke højde

for, i modsætning til eksempelvis pejlemærket i gældssaneringsbekendtgørelsen, at udgifter til børn afhænger af deres alder.

Det er Finanstilsynets vurdering, at Lunar Bank ikke er i stand til at vurdere, om låntager vil være i stand at betale lånet tilbage, når Lunar Bank ikke foretager en individuel vurdering af, om låntagers rådighedsbeløb vil være tilstrækkeligt, men i stedet alene baserer kreditværdighedsvurderingen på lave og standardiserede minimumsrådighedsbeløb. Dette gælder især i forhold til studerende, hvor Lunar Bank uden yderligere undersøgelser finder en kunde kreditværdig til at kunne optage lån på basis af et fremtidigt rådighedsbeløb, der er meget beskedent og væsentligt under hvad man sædvanligvis anser for at være nødvendigt for at kunne opretholde en beskedent levestandard.

På baggrund af ovenstående er det Finanstilsynets vurdering, at Lunar Bank ikke foretager kreditværdighedsvurderingen på baggrund af fyldestgørende oplysninger om låntager.

På den baggrund påbyder Finanstilsynet Lunar Bank A/S at foretage en kreditværdighedsvurdering i overensstemmelse med kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1, jf. § 43, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed forud for indgåelsen af en kreditaftale, herunder blandt andet at

- indhente fyldestgørende oplysninger om forbrugerens faktiske, faste udgifter og dokumentation for udgifterne, hvis der er tale om simple erklæringer.
- foretage en individuel vurdering af, om forbrugerens rådighedsbeløb efter optagelse af det ansøgte lån vil være tilstrækkeligt til, at forbrugeren vil være i stand til at betale ydelserne på kreditten tilbage til tiden.
- oplysninger fra forbrugeren om formålet med lånet skal indgå ved beregningen af det fremtidige lånebeløb. Hvis forbrugeren f.eks. angiver at låneformålet er køb af en bil, skal forbrugerens fremtidige budget indeholde udgifter til bil.

Påbuddet skal efterleves fra den dato, det er modtaget af Lunar Bank A/S. Det betyder, at Lunar Bank A/S ikke må yde nye udlån fra denne dato, hvis ovenstående påbud ikke overholdes.

Lunar Bank har oplyst, men ikke fuldt ud dokumenteret, at banken har forbedret en række processer og foretaget ændringer for at imødekomme Finanstilsynets bemærkninger og efterleve påbuddet. Finanstilsynet har ikke med denne afgørelse taget stilling til, om Lunar Bank derved efterlever påbuddet.

Frist for at dokumentere efterlevelse af påbud er den 8. december 2022. Dokumentation for efterlevelse skal sendes til Finanstilsynet.

Klagevejledning

Finanstilsynets afgørelse kan indbringes for Erhvervsankenævnet senest fire uger efter, at den er modtaget. Det følger af § 372, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed. Klagen skal sendes pr. e-mail til adressen ean@naevneneshus.dk eller pr. post til Erhvervsankenævnet, Toldboden 2, 8800 Viborg.

Det er forbundet med et gebyr at klage til Erhvervsankenævnet. Yderligere information om klagegebyr og opsættende virkning kan findes på Erhvervsankenævnets hjemmeside, <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/erhvervsankenaevnet/>, og i bekendtgørelse nr. 1135 af 13. oktober 2017 om Erhvervsankenævnet.

Offentliggørelse

Det fremgår af § 354 b i lov om finansiel virksomhed, at Finanstilsynet skal orientere offentligheden om sager, som er behandlet af Finanstilsynet, og som er af almen interesse. Finanstilsynet finder, at denne sag er af almen interesse, og påbuddet vil derfor blive offentliggjort på Finanstilsynets hjemmeside.

Med venlig hilsen

Susanne Bo Poulsen
Chefkonsulent